

СТРІХА Максим Віталійович (24. 06. 1961, Київ) — фізик, письменник, перекладач, публіцист, громадський діяч. Син [В. Стріхи](#) та [Н. Гулої](#), чоловік [Н. Старченко](#), батько [Я. Стріхи](#), онук [М. Гулого](#) та [М. Коломійченко](#). Доктор фізико-математичних наук (1997), професор (2018). Дійсний член НТШ (2015). Член НСПУ (1994) та АУП (1997). Премії імені С. Пекаря НАНУ (2024), імені М. Рильського КМ України (2015), імені Г. Кочура Міністерства культури України (2021). Відзнака «*Lauro Dantesco*» (Італія, 2013), ордени «Академічні пальми» 2-го ступеня (Франція, 2019) та «За заслуги перед Італійською республікою» (2023).

Закінчив Київський університет імені Т. Шевченка (1983), де від 2008 працює професором кафедри фізичної електроніки (до 2019 — за сумісництвом). Від 1983 — в Інституті фізики напівпровідників НАНУ (2008—10 та від 2014 — за сумісництвом): від 2010 — головний науковий співробітник відділу теоретичної фізики; 2005—07 — головний науковий співробітник Інституту енциклопедичних досліджень НАНУ (за сумісництвом; обидва — Київ); 2010—12 — завідувач, 2012—14 — професор кафедри перекладу Київського університету імені Б. Грінченка (за сумісництвом). Водночас 1995—2008 — завідувач лабораторії методологічних проблем культурної політики Українського центру культурних досліджень Міністерства культури та інформаційної політики України; 2008—10, 2014—19 — заступник Міністра освіти і науки України, відповідав за науку, інновації та міжнародне науково-технічне співробітництво. 2010—21 — віцепрезидент, від 2021 — перший віцепрезидент АН вищої школи України; 2013—16 — президент Українського фізичного товариства. Очолював робочу групу з підготовки Закону України «Про наукову і

науково-технічну діяльність» (2015); у 2015—19 — співголова Національної комісії з питань правопису, робота якої призвела до схвалення нової редакції Українського правопису.

Побудував послідовну теорію оптичних і рекомбінаційних процесів у реальних напівпровідниках з дефектами, деформаціями та неоднорідностями складу; теоретично пояснив явище зростання квантового виходу у вузькощілинних напівпровідниках під дією одновісного стиску; дослідив гістерезисні явища в графені на сегнетоелектричній підкладці й запропонував використати їх для створення швидкодіючої енергонезалежної пам'яті нового покоління; вивчив квантові обмеження на довжину каналів провідності у транзисторі МДН на основі кремнію і дихальогеніду перехідного металу, показав неможливість створення функціональних транзисторів з каналами, коротшими за 2—3 нм. Досліджує актуальні питання історії науки, зокрема становлення квантової фізики в Україні.

У перекладознавстві сформулював і обґрунтував концепцію націєтворчої функції українського художнього перекладу. Переклав низку поетичних і прозових творів класичних та сучасних авторів, зокрема Данте Аліг'єрі, Дж. Чосера, К. Марло, В. Вордсворта, С.-Т. Колріджа, Дж. Байрона, Е.-А. По, А.-Ч. Свінберна, В. Вітмена, Е. Дікінсон, Р.-Л. Стівенсона, Р. Кіплінґа, В.-Б. Єйтса, Т.-С. Еліота, А. Баєтт, Ж.-М. де Ередіа, Т. Мелорі, Т. Тассо, О. Вайлда, Р. Фроста, В.-Г. Одена, Л. Глік, Ш. Мараї, І. Буніна, В. Брюсова, М. Гумільова, О. Мандельштама, Б. Окуджави, Я. Твардовського. Автор книги віршів «Сонети та октави» (К., 1991), книги зібраних перекладів «Улюблені переклади» (К., 2015; 2017) та оригінальних лібрето опер (зокрема «Креонт», «Алкід» та «Сокіл» Д. Бортнянського, «Служниця-пані» Дж.-Б. Перголезі, «Пробний камінь» Дж. Россіні, «Мартінова брехня» Дж. Менотті, «Франческа да Ріміні» С. Рахманінова, «Весілля Фіґаро» В.-А. Моцарта, «Фальстаф» Дж. Верді, «Софронія на вогнищі» О. Євсюкової), численних літературно-критичних і літературознавчих, полемічних, культурологічних, історичних, політологічних, релігієзнавчих та ін. статей, зокрема й в ЕСУ. Від середини 1980-х рр. бере активну участь у громадсько-політичному житті. Учасник створення Товариства української мови та Руху (1988—89); депутат Київради першого демократичного скликання (1990—94), у 2005—10 — заступник голови Української республіканської партії «Собор».

Основні праці

Нариси української популярної культури. К., 1998 (співавт.); Здолавши півшляху життя земного...

«Божественна комедія» Данте та її українське відлуння. К., 2001; Данте в українській літературі: досвід рецепції на тлі «запізнілого націєтворення. К., 2003; Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. К., 2006; Фізичні теорії: люди, ідеї, події. Лг., 2012

(співавт.); Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. К., 2020; Фізика конденсованого середовища: Навч. посіб. К., 2022; Розвиток фізичних теорій (історія фізики в постатях, ідеях та подіях): Навч. посіб. К., 2025.

А. М. Веклич

Бібліографічний опис:

Стріха Максим Віталійович / А. М. Веклич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-888363>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).